

ONTOLOŠKA VPRAŠANJA SLOVENSKEGA JEZIKA

V prispevku je predstavljen poskus zarisati ontološko razsežnost slovenskega jezika v zgodovinskem in socialnem kontekstu na pragu 21. stoletja, v času, ko je suveren jezikovni položaj nacionalnih jezikov zaradi globalizacijskih procesov v svetu postavljen pod vprašaj. Prispevek izhaja iz prepričanja o eksistenčni nujnosti rabe slovenskega jezika za oblikovanje identitete posameznika in skupnosti – in prav usodnost rabe maternega jezika zahteva redefiniranje razmerja med slovenščino, uradnim jezikom slovenske države, in angleščino, jezikom, ki se zaradi procesa globalizacije vse več uporablja tudi v Sloveniji.

The article attempts at delineating the ontological dimension of the Slovene language in the historical and social context on the threshold of the 21st century when the linguistic sovereignty of national languages is being challenged by globalisation processes, presupposing that the usage of the Slovene language for the development of the individual and community identity is a *sine qua non* calling for a redefinition of the relation between Slovene as the official language of the Republic of Slovenia and English as the language which, due to globalisation processes, is gaining ground also in Slovenia.

Prispevek poskuša ovrednotiti nacionalno razsežnost slovenskega jezika, ki je pogojena s specifično zgodovinsko usodo in položajem slovenske skupnosti na razpotju mnogih kultur in civilizacijskih vzorcev. Slovenski jezik kot jezik številčno majhne skupnosti s tipično zgodovinsko vlogo se na sedanji civilizacijski stopnji nahaja v prelomnem položaju. Premisliti je treba njegove eksistenčne pogoje kot tudi funkcionalne možnosti.

Po statističnih podatkih 1,5 bilijonov ljudi govori angleščino, ki je tudi uradni jezik 62 narodov, dominantni jezik v znanstveni komunikaciji predvsem v zahodnih akademskih krogih (70–80 % znanstvenih publikacij izide v tem jeziku), je tudi jezik mednarodnih organizacij, največ se poučuje po svetu, dominira na internetu. Angleščina *de facto* postaja jezik mednarodnega sporazumevanja ... Senčna stran tega procesa je, da angleščina hkrati postaja hegemonistični in »neokolonialistični« jezik in ustvarja diskriminacijo med angleško in neangleško govorečimi. Slovenščina kot jezik s tradicijo permanentne ogroženosti ima glede na angleščino še posebno neugoden položaj. Vendar to ni problem samo slovenščine: tudi med

znanstveniki se že pojavljajo dvomi in strahovi, da privilegirani položaji angleškega jezika povzročajo lingvistično, kulturno in psihološko odvisnost pri Neangležih in njihovo vsiljeno identifikacijo z angleško in ameriško kulturo.

V prvem delu prispevka bom orisala socialne in zgodovinske razmere v luči problema večjezičnosti na slovenskem ozemlju, ki so vplivale na oblikovanje zdajšnje norme jezika. V drugem delu bom poskušala analizirati problematično razmerje med angleščino in slovenščino in nakazati rešitve iz trenutno nejasnega razmerja v kulturnem in socialnem kontekstu, ki spodbujajo iracionalne, enostranske rešitve pri nekaterih oblikovalcih jezikovne politike in predvsem v javnosti. Slovenski jezik in slovenska literatura sta v slovenski kulturi vedno imela tudi ideološko vlogo: predpostavljala sta individualno in nacionalno preživetje Slovencev, temeljno možnost uresničevanja posameznika kot člana skupnosti.¹ Slovenski jezik se je razvijal tudi na obrobju frustracij, ki so jih doživljali slovenski govorniki, saj stoletja ni bil priznan kot uradni jezik.

V historiatu slovenske kulturne in nacionalne ogroženosti, ki pomaga pri razumevanju zdajšnjih dvomov in strahov, ne moremo spregledati dejstva, da je bila v srednjeveški Sloveniji dolga stoletja prisotna večjezičnost (soobstoj nemščine, latinščine in slovenščine), kar je bil pogost pojav v Evropi. Pozneje je bilo to ozemlje do 20. stoletja prostor jasne dvojezičnosti (slovenščine in nemščine).

Od 10. stoletja naprej so posestva zasedali tujejezični fevdalci. V slovenskih pokrajinah slovenski jezik ni bil dominanten, čeprav od leta 1550 lahko govorimo o njegovem nepretrganem knjižnem izročilu. Javno življenje je potekalo v latinščini in nemščini: jezik cerkvenega obredja, znanosti, komunikacije je bila latinščina, jezik uprave je postajala od srednjega veka naprej nemščina. V šolah je nemščina počasi spodrivala starejšo pisno latinščino. Slovenščina se je po tradiciji in zaradi potrebe ohranjala v delu cerkvenega življenja (njene najbolj splošne oblike rabe so bile pridiga, splošna spoved, individualna spoved in petje). Tudi ustoličenje koroškega vojvode je do leta 1415 potekalo v slovenskem jeziku. Za prebivalce je veljala funkcionalna dvojezičnost od slovenščine k nemščini in obratno. Kljub funkcionalni omejenosti slovenščine pa se je vseskozi razvijalo bogato ljudsko slovstvo.

V tem kontekstu je Valvasor v *Slavi vojvodine Kranjske* (1689) zapisal, da v kranjskih mestih govorijo nemško, v primestju popačeno in na podeželju slovensko. Dvojezičnost je bila v slovenskem prostoru približno osemsto let funkcionalna in seveda omejena tako na del nemškega plemstva v stiku s slovenskim prebivalstvom, pozneje pa je bila značilna predvsem za mestno okolje. Linhartov mentor in meceni Zois je v 90. letih 18. stoletja odložil prevajanje Bürgerjeve *Lenore* z razlogi, ki kažejo na misel, da se mu slovenščina za tako dejanje še ni zdela dovolj razvita. Še v 30. letih 19. stoletja je genialni slovenski zgodovinar Matija Čop odgovoril

¹ Popis nepretrganega knjižnega izročila glej v TOPORIŠIČ 1991: 411–417.

Šafaříku, potem ko ga je ta prosil, naj mu napiše prispevek iz zgodovine slovenske književnosti, da se ga boji napisati, ker je le-ta samo uboga »kmečka literatura«.

Pozneje je v mestih prihajalo ob priseljenem nemškem prebivalstvu do asimilacije, ponemčevanja. Jernej Kopitar je tako leta 1808/1809 v svoji slovnici poročal, da je meščan slovenskega rodu uporabljal slovenščino za komunikacijo s služinčadjo, z enakimi in pripadniki višjih slojev je komuniciral v nemščini. To stanje se je s širjenjem nemške šole samo še poslabšalo. Čeprav so od najstarejših časov nastajala tudi formalna besedila v slovenščini, se je le-ta razvijala predvsem v neformalnih položajih. Zahteva po jezikovni enakopravnosti z nemščino v javnem življenju se je pojavila v prvem političnem programu Zedinjene Slovenije šele po marčni revoluciji 1848. Podobno je imela v Beneški Sloveniji (do 1797 pod Benetkami, od 1866 pod Italijo) dominanten položaj italijanščina. V Prekmurju, ki je upravno in politično spadalo pod Ogrsko, je imela funkcijo dominantnega jezika madžarščina.

Jezik je imel glavno vlogo pri oblikovanju narodnih držav. V 19. stoletju, v obdobju prebujanja narodov, je razvoj jezika potekal hkrati z razvojem narodovega samozavedanja. Podobno kot pri drugih slovanskih narodih je bila tudi standardizacija slovenskega knjižnega jezika poslanstvo navdušencev, intelektualcev in duhovnih vodij naroda.

Slovenska literatura je prav v jeziku prehodila težko pot zavedanja, samozavedanja, odrekanja in iskanja jezikovnih izrazov, ki bi izrazili moč in nemoč nastajajoče literature. Jezik je bil v službi naroda. Podobe, izkristalizirane v arhetipičnih osebah in zgodbah, so bile zato za slovenski narod vedno mitične, kar je imelo tudi svojo negativno stran: ideološke in tradicionalne podobe v literaturi so bile dostikrat stereotipne in so potrjevale podobo slovenstva kot podobo ogroženega, malega naroda, socialno in ekonomsko šibkega, ki se brani vsega tujega; na drugi strani pa so v tej literaturi nastajali izjemni posamezniki z duhovno in fizično nadnaravno močjo, ki bodo odrešili skupnost. Prav na teh rodovitnih tleh so zrastle najlepši arhetipi slovenstva: Celjski grofje in Veronika Deseniška, Peter Klepec, Martin Krpan, Lepa Vida, Kralj Matjaž, Kurent ... Med vsemi miti naroda pa je bil na realni in simbolni ravni najpomembnejši mit slovenskega jezika, ki ga je bilo treba vzdrževati, predvsem pa braniti pred tujimi vplivi.

Občutki ogroženosti so še v 20. stoletju imeli realno podlago. Pred 1. svetovno vojno in v stari Jugoslaviji so slovenski jezikoslovci dvakrat zavrnil ilirizem, odmev romantičnega ilirskega gibanja za združitev hrvaških in drugih južnoslovanskih pokrajin v kulturno enoto na osnovi skupnega (knjižnega) jezika.

Za Slovence je bilo kritično tudi obdobje med 2. svetovno vojno, ko so si okupatorji prizadevali uveljaviti svoje jezike. Po 2. svetovni vojni je bil značilen prodor ruskega socialističnega izrazja, kar je omajalo trden koncept slovenskega knjižnega besedja. Ruski jezik zaradi oddaljenosti ruske kulture ni predstavljal večje civilizacijske grožnje. Kljub temu da je bila v tem obdobju slovenščina uradni jezik v Sloveniji, funkcijska področja slovenskega knjižnega jezika niso bila v celoti

pokrita; prevladovala je srbohrvaščina (na primer v armadi in v sredstvih javnega obveščanja).

Slovenski narod vse do konca 20. stoletja (do leta 1991) ni imel svoje države. Tudi v bivši Jugoslaviji je bil jezik temeljni instrument prepoznavanja nacionalne identitete. Filozof, politik in pesnik Edvard Kocbek je v svojih dnevniških zapisih po vojni poudarjal pomen slovenskega jezika kot temeljnega sredstva za preživetje slovenskega naroda.

Poudarjanje narodnostnega in jezikovnega vprašanja pri Slovencih v 80. letih prejšnjega stoletja je bilo izraz težnje po nacionalnem preživetju v obdobju negotovosti in političnih pritiskov. Jezikoslovci so se čutili dolžne obvarovati slovenski jezik pred srbskim in hrvaškim vplivom.² To je bil čas političnih pritiskov tudi v kulturi (npr. uvedba usmerjenega izobraževanja je omejila vlogo slovenskega jezika in literature). O ogroženosti slovenskega jezika priča izjava Slavističnega društva Slovenije leta 1987/1988, v kateri so njeni člani izrazili ogorčenje zaradi uporabe centralnega jezika, srbohrvaščine v vojski in s tem tudi v javnosti.³ Ne samo politiki, tudi literati in jezikoslovci so v drugi polovici 80. let v dnevniških zapisih in izjavah potrjevali smisel in pomen nacionalne identitete in se spraševali tudi o vlogi slovenskega jezika pri oblikovanju slovenske identitete.⁴

Leta 1991 so Slovenci končno dobili samostojno državo. Vojne grozote v bližini so ustvarjale atmosfero temeljne civilizacijske negotovosti, v družbi so spet naraščali občutki ogroženosti in tudi nestrpnosti proti vsemu tujemu – tudi proti beguncem. Intelektualci so še vedno poudarjali nacionalno identiteto, slovenstvo kot temeljno kategorijo skupnosti. Leta 1997 je eden od vodilnih pesnikov srednje generacije Aleš Debeljak zapisal: »Če je res, da je življenje brez duhovnega prostora, v katerem se eksistencialna izkustva posameznika in naroda lahko polno izrazi, v bistvu le nekakšno renesančno vegetiranje, potem mora slovenska zgodba o ekonomskem uspehu v dobi nove državne neodvisnosti nujno spremljati kulturna zgodba o simbolni in materialni veljavi jezika, etičnih vrednot, usodnem bremenu zgodovine in mitičnem izročilu.« (Debeljak 1997: 6.) Kot edini način preživetja malega naroda kozmopolit Debeljak na prvo mesto postavi slovenski jezik. Fenomena slovenstva ne gradi iz socialne in politične akcije, ki bi jo potrjeval ideološki instrumentarij jezika (prav ta je bil prepoznavna gonilna sila slovenske skupnosti vse od romantike dalje), ampak se mu kaže kot čisto osebni – notranji problem ozaveščenega posameznika, ki tako definira svoj odnos do skupnosti.

² Glej *Slovenščina v javnosti*, zbornik s portoroškega posvetovanja o jeziku, Ljubljana, 1983, 93–109.

³ »Po prepričanosti Slavističnega društva Slovenije je sedanja ustava SFRJ kršena tudi pri opravljanju vrste drugih dejavnosti v JLA, ki ne spadajo niti pod poveljevanje niti pod vojaški pouk, potekajo pa izključno v srbohrvaščini.« Izjava Slavističnega društva, *Jezik in slovstvo* 32 (1987/1988), 78–79.

⁴ Naraščanje nacionalne zavesti pri slovenskih pisateljih sem opisala v članku *Slowenscy pisarze przed sfinksowym obliczem historii (mit narodu slowenskiego)*, *Przemiany w swiadomosci i kulturze duchowej narodow Jugoslawii po 1991 roku*, ur. J. Kornhauser, Krakow: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellonskiego, 1999, 71–79.

V 90. letih so se spremenile razmere tudi na svetovnem prizorišču. Svet se je globaliziral, zaradi političnih in ekonomskih povezav, predvsem pa zaradi razvoja telekomunikacij se je zmanjšala vloga nacionalnih jezikov. V tem okviru se je Slovenija znašla pred vrati tako Nata kot Evropske unije. Na koncu 90. let so slovenski intelektualci okrog *Nove revije* sprožili vprašanje izginjanja nacionalne identitete kot posledice prilagajanja Slovenije svetu, slovenski jezik kot bistveno merilo narodne identitete naj bi bil ogrožen. Politik France Bučar je tako artikuliral problem: »Nove oblike komunikacije izpodrivajo nacionalne jezike, mednarodni kapital združuje v svojih rokah tolikšno moč, da postavlja v odvisnost od sebe celo odločanje znotraj posameznih držav. Kot povsem relevantno se poraja vprašanje, ali lahko v takih razmerah majhna država ohrani samostojnost in predvsem svojo nacionalno istovetnost.« (Bučar 2000: 2.) Leta 1999 je videl rešitev v protislovnem procesu – Slovenija se mora odpirati svetu, vendar naj bi pri tem obstajale določene meje, aktivna članica evropske skupnosti naj bi bila razvita, produktivna država: »Država ostaja še vedno najpomembnejše sredstvo za ohranitev nacionalne identitete. Ohranitev te identitete je možna kljub procesom integracije in globalizacije [...]. Mala država [...] zato mora voditi specifično politiko prilagajanja. Odpiranje nasproti okolju mora biti premo sorazmerno pogojeno s stopnjo njene razvitosti, sicer je neizprosno obsojena na postopno odmrtnje.« (Bučar 1999: 254.)

Intelektualci se morajo zavedati humanistične, ontološke razsežnosti slovenskega jezika. Nacionalna identiteta je del osebne identitete. Jezik je vedno jezik posameznika, njegovega bitja v svetu; po drugi strani pa ga potrjuje kot člana zgodovinske skupnosti v danem geografskem okolju. Pesnik in filozof Edvard Kocbek je leta 1963 poudaril ontološko razsežnost slovenskega jezika. Jezik naj bi bil izraz človekovega samopotrjevanja in samopredstavljanja (Kocbek 1963: 205–222), del individualnosti, hkrati pa vezan na geografsko in kulturno okolje.

Na oblikovanje identitete pa ne vpliva samo materni jezik. V današnjem mnogonacionalnem in globalnem svetu ima v vsakdanjem življenju velika večina ljudi več kot eno jezikovno identiteto. Amerika in Velika Britanija sta tipična primera mnogonacionalnih in večjezičnih skupnosti. Statistični podatki govorijo, da je vsak drugi človek na svetu že dvojezični. Slovenci izhajamo iz drugačnih zgodovinskih in kulturnih izkušenj, vendar tudi za nas velja, da bomo v prihodnosti vedno bolj morali pristajati na »menjave jezikovnih identitet«. Večina slovenskih intelektualcev v 19. stoletju je bila dvojezična, v govornem položaju je nihala med slovenščino in nemščino.

V razmerju med angleščino in slovenščino ne gre za zemljepisno dvojezičnost, ampak za grožnjo vsiljene dvojezičnosti, ki zaradi mednarodnih povezav dobiva globalne razsežnosti. V okviru globalizacije postaja angleščina svetovni jezik. Slovenščina je državni jezik, vendar angleščina zavzema v komunikacijah vse več prostora, zato se bo morala tudi v Sloveniji kultura angleškega jezika kot jezika mednarodne komunikacije, razvijati še bolj – hkrati z usposabljanjem prevajalcev in tolmačev. To seveda ne pomeni, da naj slovenščina postane jezik samo nefor-

malnega stika, kot je že bila v zgodovini. Rešitev problema dominacije angleškega jezika je odvisna tudi od svetovnega dogajanja. Slovenija se dogovarja za vstop v EU, zato bo zelo pomembno, kakšne možnosti bo na tem področju uzakonila EU.⁵ – Japonski profesor Tsuda je že leta 1997 govoril o »ekologiji jezika« kot o glavni strategiji proti hegemoniji angleščine. Jezik po njegovem mnenju ni samo instrument, ampak tudi okolje, ki vpliva na nas in nas oblikuje (Tsuda 2001: 11). Ekologija jezikovne paradigme predpostavlja difuzijo angleške paradigme, ki se doseže z enakopravnostjo v komunikaciji, s podpiranjem večjezičnosti in mnogokulturnosti, z zaščito jezikov in kultur kot tudi s pravico do uporabe lastnega jezika.

Slovenski jezik je na razpotju. Vzpostavlja se vprašanje, kako najti pravo mero rabe angleščine. Gre za dve skrajnosti: nekateri oblikovalci javnega mnenja se predajajo klavstrofobiji in podlegajo iracionalni reakciji, *a priori* zavračajo angleški jezik in s tem izključujejo Slovenijo iz svetovnih procesov. Po drugi strani pa obstajajo pragmatični pritiski nekaterih okolij, ki hočejo uveljaviti angleščino skoraj kot uradni jezik, na primer v srednjih šolah. Ti intelektualci pozabljajo na trpke zgodovinske izkušnje večstoletne jezikovne podrejenosti. Sprejemanje angleščine v vseh govornih položajih ne bi smelo biti samoumevno. V prihodnosti bi morda morali obstajati od države sprejeti predpisi in zakoni, ki bi urejali nevarno razmerje med slovenščino in angleščino. Iz zgodovine so znani primeri, ki potrjujejo pravilo, da kdor poseduje jezik, ima oblast.

Opredelitev za lastno narodno identiteto in še posebno njeno ohranjanje bo vedno bolj tudi zavestno dejanje posameznikov, podkrepljeno z odgovornim ravnanjem državnih inštitucij, narodnost ne bo samo po sebi umevno dejstvo. Če bo slovenska družba suverena, produktivna, odprta kulturi (kar na žalost ni veljalo za 90. leta prejšnjega stoletja, za obdobje vrnitve »surovega kapitalizma«), slovenska politika pa bo podpirala kulturo, šolstvo, znanost, literaturo, skratka spodbujala razvoj jezika v vseh jezikovnih situacijah, tudi položaj slovenskega jezika ne bo ogrožen.

Literatura

- Elizabeta BERNJAK, 1990: *Kontrastivna obravnava dvojezičnosti s posebnim poudarkom na slovensko-madžarsko dvojezičnost na narodnostno mešanem območju*. Magistrska naloga. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- France BUČAR, 1999: Konec nacionalne države? *Nova revija* 18/206. 241–255.
- – 2000: Narodna identiteta in prilagajanje svetu. *Nova revija* 19/216–217. 1–5.
- Aleš DEBELJAK, 1997: Up in strah nacionalne kulturne tradicije. *Nova revija* 16/187–188. 1–8.

---

⁵ EU v *Deklaraciji o uporabi jezikov* predpostavlja enakovredno uporabo vseh jezikov, zato so tudi vsi njeni govorni in pisni teksti prevedeni v uradne jezike EU (*Declaration No 29 on the use of languages in the field of the common foreign and security policy*).

- Janez DULAR, 1985: Vzorci pogovora v dvojezični družbi. *21. seminar slovenskega knjižnega jezika, literature in kulture. Zbornik predavanj*. Ur. J. Dular. Ljubljana: Filozofska fakulteta. 63–67.
- Dvojezičnost – individualna in družbena razsežnost*, 1984. Ljubljana: Društvo za uporabno jezikoslovje.
- Jožica GUZEJ, 1989/1990: Vpliv migracij na jezik in govor posameznika. *Jezik in slovstvo* 35/3. 52–57.
- Edvard KOCBEK, 1963: Misli o jeziku. *Sodobnost* 11/6. 205–222.
- – 1987: *Dnevnik 1951–52*. Ur. Dimitrij Rupel. Zagreb: Globus.
- Olga KUNST-GNAMUŠ, 1984: *Govorno dejanje – družbeno dejanje*. Ljubljana: Pedagoški inštitut.
- P. LAHY, 1979: Language and Ethnolinguistic Identity: The Bilingualism Question. *International Journal of the Sociology of Language* 20. 23–36.
- Mikki LEHTONEN, 2000: *Cultural Analysis of Texts*. London: Sage Publications.
- Minority Languages and Mass Communication*, 1987. Ljubljana: Društvo za uporabno jezikoslovje.
- Albina NEČAK-LÜK, 1985: Perspektive razvoja dvojezičnosti v narodnostno mešanih območjih v Sloveniji. *21. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Zbornik predavanj*. Ur. J. Dular. Ljubljana: Filozofska fakulteta. 21–31.
- Breda POGORELEC, 1976: Jezik in družba. *Anthropos*. Ljubljana.
- – 1977: Družbeni vidiki slovenskega jezika. *Teorija in praksa*. Ljubljana.
- – (ur.), 1983: *Slovenščina v javnosti*. Ljubljana: Republiška konferenca SZDL Slovenije, Slavistično društvo Slovenije.
- Jože TOPORIŠIČ, 1991: *Družbenost slovenskega jezika*. Ljubljana: Državna založba.
- Yukio TSUDA, *The Hegemony of English and Strategies for Linguistic Pluralism: Proposing the Ecology of Language Paradigm*. http://www.toda.org/conferences/hugg_hon/hugg_hon_papers/y_tsuda.html.

THE ONTOLOGICAL DIMENSION OF THE SLOVENE LANGUAGE

SUMMARY

The article addresses the question of the Slovene language in present-day Slovenia, especially in view of globalisation processes which, towards the end of the 20th century, significantly changed communication all over the world, turning English into the lingua franca regardless of the linguistic status of national languages. This, undoubtedly, calls for a redefinition of the status of the Slovene language.

Throughout history, the Slovene language functioned as a myth which shaped the identity of the Slovene community. The development, as well as the establishment of the Slovene standard language narrates the story of historical threats to the preservation of the Slovene language and the frustration experienced by the speakers of Slovene in a multilingual Slovene territory. For centuries, German was the dominant language in the area, with Slovene being attributed an intrinsic subordinate position ever since the loss of sovereignty of the first Slovene state. The Slovene language was thus regarded as the language of the lower social strata. The norms of the Slovene standard language, formed by few enthusiasts and intellectuals, were integrated in the national movement as late as in the 19th century. Both the Slovene language and culture have always been looked upon with an

ideological eye as the language has functioned as the fundamental identification trait for the Slovene community. The 20th century saw the fight for the dominant role of the Slovene standard language in the Slovene territory. The former Yugoslavia exerted many a political pressure on the Slovene language. Hence, the importance of the national issues and the national language providing for the only available opportunity for the survival of the Slovene linguistic community was constantly being stressed by the Slovene literati. In 1991, with the establishment of the Republic of Slovenia, the Slovene language was finally acknowledged the status of a state official language, while the Slovene intellectuals searched for, as many times before, the true notion of Slovenehood in the Slovene language and culture in a period characterised by a civilisational uncertainty and the emergence of brutal capitalism. Towards the end of the 1990s, the contributors to the leading cultural periodical *Nova revija* addressed the issue of the endangerment of the Slovene language in view of globalisation processes.

The status of the Slovene standard language will in the future depend on the community and individuals, as well as their attitude towards this linguistic issue. Individuals will have to become more aware of the humanistic and ontological dimension of their mother tongue, as well as of the fact that national identity functions as part of personal identity. The state, with its regulations and legislative acts, is also responsible for the privileged position of the Slovene standard language and should, as such, promote a consistent language policy and support culture and the openness of the society. Only by taking the above-described approach, the state will manage to avoid the risk of opting for irrational decisions emerging in the opinions of Slovene political decision makers, i.e. either for a hermetic approach accompanied by the rejection of everything that is different or foreign on the one hand or for a lenient approach towards the currently fashionable usage of English supported by a populist language policy on the other. This last worst-case scenario may force the Slovene language in the position of a language functioning only in the domestic environment, as well as integrate Slovene culture into other culture and language realities.